

### Lite om bevis

Materialet om bevis (på kurssidan under "Kurslitteratur") är avsett som orientering om grundläggande begrepp i matematisk logik. Viktigast för oss (i denna kurs) är att förstå "sentenserna" och behärska **naturlig deduktion** (med reglerna givna, man behöver inte kunna dem "utantill"). Vi håller oss till **satslogik**.

Naturlig deduktion är en form av formellt bevis, som efterliknar resonemangen i informella (men strikta) bevis. Det är **syntaktiskt** i meningen att reglerna bara handlar om hur sentenserna (som står för påståenden) ser ut, **inte** vad de betyder. Det gör det enkelt att kontrollera om ett resonemang är riktigt.

*Ex.* För att visa  $A \rightarrow B, B \rightarrow \neg A \vdash \neg A$  (dvs härleda  $\neg A$  från  $A \rightarrow B$  och  $B \rightarrow \neg A$ ):

|       |     |                        |                     |
|-------|-----|------------------------|---------------------|
| 1     | (1) | $A \rightarrow B$      | premiss             |
| 2     | (2) | $B \rightarrow \neg A$ | premiss             |
| 3     | (3) | $A$                    | antagande           |
| 1,3   | (4) | $B$                    | 1,3 $\rightarrow E$ |
| 1,2,3 | (5) | $\neg A$               | 2,4 $\rightarrow E$ |
| 1,2,3 | (6) | $\perp$                | 5,3 $\neg E$        |
| 1,2   | (7) | $\neg A$               | 3,6 $\neg I$        |

### Lite mängdlära

Vi kan tänka på **mängder** som "påsar" med "saker" (eller pekare till saker) i. "Sakerna" (som också kan vara mängder) kallas mängdens **element**.

Två mängder är lika precis om de innehåller samma element.

$\{\pi, \sqrt{2}\}$  är mängden med elementen  $\pi$  och  $\sqrt{2}$ .

$\{x \mid Px\}$  är mängden av  $x$  med egenskapen  $P$ , ex.  $\{n \mid n \text{ heltal}, n^2 \equiv_5 2\}$ .

**Den tomma mängden**  $\emptyset = \{x \mid x \neq x\} = \{\}$ , "en tom påse".

Obs att  $\{\emptyset\}$ , med ett element ( $\emptyset$ ), inte är samma mängd som  $\emptyset$ , utan element.

**Universum**  $\mathcal{U}$ , den grundmängd vi sysslar med.

**Standardbeteckningar** för olika talmängder:  $\mathbb{Z}, \mathbb{N}, \mathbb{Z}_+, \mathbb{Q}, \mathbb{R}, \mathbb{C}, \mathbb{Z}_m$ .

Viktiga relationer och operationer på mängder:

$a \in A$   $a$  är ett **element** i  $A$  ( $a \notin A$ :  $a$  är **inte** ett element i  $A$ )

$B \subseteq A$   $B$  är en **delmängd** till  $A$ , dvs  $x \in B \Rightarrow x \in A$ , för alla  $x$

$B \subset A$   $B$  är en **äkta** delmängd till  $A$ , dvs  $B \subseteq A$  och  $B \neq A$

$|A|$  antalet element i  $A$ ,  $A$ 's **kardinalitet**

$A \cup B$  **unionen** av  $A$  och  $B$ ,  $\{x \mid \text{minst en av } x \in A, x \in B\}$

$A \cap B$  **snittet**, ä.k. **skärningen**, av  $A$  och  $B$ ,  $\{x \mid x \in A \text{ och } x \in B\}$

$A \setminus B$  **differensen** mellan  $A$  och  $B$ ,  $\{x \mid x \in A \text{ och } x \notin B\}$

$A^c$  **komplementet** till  $A$ ,  $\mathcal{U} \setminus A$

$\mathcal{P}(A)$   $A$ 's **potensmängd**, mängden av delmängder till  $A$ ,  $\{B \mid B \subseteq A\}$

(Hit hann vi på föreläsningen, nedanstående kommer nästa gång.)

**Räkneregler** för  $\cup, \cap, ^c, \emptyset, \mathcal{U}$  enligt sidan 20 i boken. De flesta av dem kan man visa genom att studera **Venn-diagram** (viktiga, men svåra att rita här) eller använda operationernas definitioner. Man kan definiera  $A \setminus B$  som  $A \cap B^c$ .

Det gäller alltid, mer om det senare,  $|A \cup B| = |A| + |B| - |A \cap B|$ .

På nästa sida kan man jämföra reglerna för mängdoperationer med dem för logiska konnektiv (' $p \equiv q$ ' betyder här att  $p$  och  $q$  har samma sanningsvärde i alla tolkningar). De har samma form, reglerna för en **boolesk algebra**.

# Boolesk algebra

## Mängdoperationer

|                                                  |                                                  |                      |
|--------------------------------------------------|--------------------------------------------------|----------------------|
| $A \cap B = B \cap A$                            | $A \cup B = B \cup A$                            | kommutativitet       |
| $(A \cap B) \cap C = A \cap (B \cap C)$          | $(A \cup B) \cup C = A \cup (B \cup C)$          | associativitet       |
| $A \cap (B \cup C) = (A \cap B) \cup (A \cap C)$ | $A \cup (B \cap C) = (A \cup B) \cap (A \cup C)$ | distributivitet      |
| $(A \cap B)^c = A^c \cup B^c$                    | $(A \cup B)^c = A^c \cap B^c$                    | DeMorgan             |
| $A \cap A = A$                                   | $A \cup A = A$                                   | idempotens           |
| $A \cap (A \cup B) = A$                          | $A \cup (A \cap B) = A$                          | absorption           |
| $(A^c)^c = A$                                    |                                                  | involution           |
| $A \setminus B = A \cap B^c$                     |                                                  | $\setminus$ uttryckt |
| $A \cap A^c = \emptyset$                         | $A \cup A^c = \mathcal{U}$                       | komplementaritet     |
| $A \cap \emptyset = \emptyset$                   | $A \cup \mathcal{U} = \mathcal{U}$               |                      |
| $A \cap \mathcal{U} = A$                         | $A \cup \emptyset = A$                           |                      |

## Logiska ekvivalenser

|                                                                         |                                                           |                            |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|----------------------------|
| $p \wedge q \equiv q \wedge p$                                          | $p \vee q \equiv q \vee p$                                | kommutativitet             |
| $(p \wedge q) \wedge r \equiv p \wedge (q \wedge r)$                    | $(p \vee q) \vee r \equiv p \vee (q \vee r)$              | associativitet             |
| $p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$             | $p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$ | distributivitet            |
| $\neg(p \wedge q) \equiv \neg p \vee \neg q$                            | $\neg(p \vee q) \equiv \neg p \wedge \neg q$              | DeMorgan                   |
| $p \wedge p \equiv p$                                                   | $p \vee p \equiv p$                                       | idempotens                 |
| $p \wedge (p \vee q) \equiv p$                                          | $p \vee (p \wedge q) \equiv p$                            | absorption                 |
| $\neg\neg p \equiv p$                                                   |                                                           | involution                 |
| $p \leftrightarrow q \equiv (p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$ |                                                           | $\leftrightarrow$ uttryckt |
| $p \rightarrow q \equiv \neg p \vee q$                                  |                                                           | $\rightarrow$ uttryckt     |
| $\neg p \equiv p \rightarrow \perp$                                     |                                                           | $\neg$ uttryckt            |
| $p \wedge \neg p \equiv \perp$                                          | $p \vee \neg p \equiv \top$                               | komplementaritet           |
| $p \wedge \perp \equiv \perp$                                           | $p \vee \top \equiv \top$                                 |                            |
| $p \wedge \top \equiv p$                                                | $p \vee \perp \equiv p$                                   |                            |

## Abstrakt

(Oftast skrivs  $xy$  för  $x \cdot y$  etc.)

|                                                      |                                                      |                  |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|------------------|
| $x \cdot y = y \cdot x$                              | $x + y = y + x$                                      | kommutativitet   |
| $(x \cdot y) \cdot z = x \cdot (y \cdot z)$          | $(x + y) + z = x + (y + z)$                          | associativitet   |
| $x \cdot (y + z) = (x \cdot y) + (x \cdot z)$        | $x + (y \cdot z) = (x + y) \cdot (x + z)$            | distributivitet  |
| $\overline{x \cdot y} = \overline{x} + \overline{y}$ | $\overline{x + y} = \overline{x} \cdot \overline{y}$ | DeMorgan         |
| $x \cdot x = x$                                      | $x + x = x$                                          | idempotens       |
| $x \cdot (x + y) = x$                                | $x + (x \cdot y) = x$                                | absorption       |
| $\overline{\overline{x}} = x$                        |                                                      | involution       |
| $x \cdot \overline{x} = \mathbf{0}$                  | $x + \overline{x} = \mathbf{1}$                      | komplementaritet |
| $x \cdot \mathbf{0} = \mathbf{0}$                    | $x + \mathbf{1} = \mathbf{1}$                        |                  |
| $x \cdot \mathbf{1} = x$                             | $x + \mathbf{0} = x$                                 |                  |